

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 8 april 1929 kl. 1 e. m.

Sammansatt stats- och bankoutskotts utlåtande nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en personlig professur i limnologi för docenten Einar Naumann m. m. ävensom en i ämnet väckt motion.

Genom en den 25 januari 1929 dagtecknad proposition, nr 31, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels medgiva, att för docenten, filosofie doktorn Einar Christian Leonard Naumann må vid universitetet i Lund från och med den 1 juli 1929 inrättas en personlig professur i limnologi med de åligganden för Naumann, som av Kungl. Maj:t bestämmas,

dels föreskriva, att Naumann skall vara skyldig såväl att i tillämpliga delar underkasta sig de för universitetsprofessorer i allmänhet för åtnjutande av nu gällande avlöningsförmåner stadgade villkoren och bestämmelserna som ock att vid den ålder, då annan universitetsprofessor är skyldig avgå från sin tjänst, mot åtnjutande av pension, beräknad efter samma grunder, som stadgats beträffande övriga universitetsprofessorer, frånträda sin ifrågasvarande professur,

dels bestämma, att Naumann skall såsom innehavare av den ifrågasatta professuren från allmänna indragningsstaten åtnjuta en avlöning av 12,000 kronor, därav 8,000 kronor lön och 4,000 kronor tjänstgöringspenningar, jämte efter fem års tjänstgöring ett ålderstillägg å lönen å 1,000 kronor, ävensom varda i pensionshänseende likställd med ordinarie universitetsprofessor och följaktligen vara underkastad bestämmelserna i 1907 års lag angående civila tjänst innehavares rätt till pension;

dels till bestridande av kostnaderna för uppehållande av verksamheten vid ett limnologiskt laboratorium i Lund ävensom ett med detsamma förenat fältlaboratorium i Aneboda m. m. å allmänna indragningsstaten anvisa ett årligt belopp av 7,250 kronor att utgå under den tid, Naumann innehar här ifrågasvarande personliga professur,

dels ock till möblering och utrustning m. m. av ett limnologiskt laboratorium vid universitetet i Lund under åttonde huvudtiteln under rubrik

E. Universiteten, den medicinska undervisningen m. m., Lunds universitet för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor.

Propositionen har hänvisats, i vad den avser anslag till möblering och utrustning av ett limnologiskt laboratorium, till statsutskottet samt i övrigt till bankoutskottet. Efter överenskommelse mellan statsutskottet och bankoutskottet har propositionen behandlats av sammansatt utskott.

I sammanhang härmed har utskottet jämväl till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr Svensson i Grönvik väckt, till utskottets handläggning överlämnad motion, nr 340, däri hemställts, att riksdagen ville avslå Kungl. Maj:ts ovanberörda proposition nr 31.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för den framlagda propositionen ävensom för den i ämnet väckta motionen, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen och motionen.

*Frågans
behandling
vid 1928 års
riksdag.*

I en vid 1928 års riksdag väckt motion, II: 114, hemställdes, att riksdagen måtte besluta om beviljande å allmänna indragningsstaten av nödigt anslag för upprättande av en personlig professur i limnologi för docenten Einar Naumann.

I utlåtande den 22 mars 1928, nr 1, över motionen anförde sammansatta stats- och bankoutskottet bland annat följande:

Av vad i motionen anförts samt av material, som i övrigt varit för utskottet tillgängligt, har utskottet bibragts den uppfattningen, att den limnologiska forskningen får anses vara av avsevärd betydelse såväl ur teoretisk som praktisk synpunkt samt att docenten Naumann uppenbarligen inlagt stora förtjänster om denna vetenskaps utveckling. Goda skäl synas sålunda kunna anföras för inrättande av en personlig lärostol i detta ämne för Naumann för att därigenom sätta honom i tillfälle att fortsätta och vidare utveckla sin verksamhet på området. Utskottet har emellertid ansett sig icke kunna förorda, att riksdagen skulle på grundvalen av ett motionsvis framställt förslag fatta beslut om upprättande av en dylik professur. Utskottet är av den meningen, att förslag i ett ämne av förevarande art bör föreläggas riksdagen av Kungl. Maj:t. Denna uppfattning synes i detta fall äga så mycket större giltighet, som närmare utredning måste anses erforderlig i vissa hänseenden, innan den föreliggande frågan lämpligen kan upptagas till slutlig prövning. Detta gäller t. ex. spörsmålet om den undervisningsskyldighet och de åligganden i övrigt, som böra tillkomma innehavaren av professuren. En annan viktig fråga, beträffande vilken utredning nu ej föreligger, gäller vilka anordningar som må bliva behövligen för att trygga tillgång till institutionslokaler och utrustning för laborationsarbeten m. m. samt de ekonomiska konsekvenser i detta avseende, som möjligen kunna föranledas av ett beslut om inrättande av professuren.

Under angivna förhållanden har utskottet icke ansett sig böra nu tillstyrka bifall till det i motionen väckta förslaget. Enligt utskottets uppfattning torde frågan i första hand böra upptagas till prövning av vederbörande universitetsmyndigheter, vilka därvid böra förebbringa den utredning, som erfordras för Kungl. Maj:ts ståndpunktstagande i ämnet. Utskottet anser

sig kunna förutsätta, att — därest anledning därtill prövas föreligga — åtgärder bliva av vederbörlig myndighet vidtagna för att ärendet må kunna framläggas till riksdagens prövning i den ordning, som utskottet här ovan angivit såsom den riktiga.

Utskottet slutade med att hemställa, att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda; och blev denna utskottets hemställda bifallen av riksdagen.

På grundval av en av professorn i zoologi vid universitetet i Lund H. T. S. Wallengren gjord, i statsrådsprotokollet i huvudsak återgiven framställning hava nu de akademiska myndigheterna — den matematisk-naturvetenskapliga sektionen och det större konsistoriet vid universitetet i Lund samt kanslern för rikets universitet — hemställt om proposition till 1929 års riksdag angående *dels* inrättande av en personlig professur i limnologi för docenten Naumann, *dels* anvisande av anslag för inrättande av ett limnologiskt laboratorium vid universitetet i Lund, *dels ock* anvisande av anslag för limnologiska undersökningar vid det limnologiska laboratoriet i Aneboda.

De av de akademiska myndigheterna sålunda gjorda äskandena hava av Kungl. Maj:t upptagits i nu föreliggande framställning.

Nu föreliggande framställningar från de akademiska myndigheterna.

I den i ämnet väckta motionen har framhållits, att huvudfrågan torde bliva den, huruvida det tilltänkta limnologiska laboratoriet, även utan att förbindas med en blott personlig professur, borde inrättas eller ej. Då denna fråga enligt motionärens förmenande ur praktisk synpunkt syntes böra besvaras nekande, har, såsom tidigare omnämnts, i motionen hemställts om avslag på förevarande proposition.

Motionen.

I likhet med sammansatta stats- och bankoutskottet vid 1928 års riksdag håller utskottet före, att den limnologiska forskningen får anses vara av avsevärd betydelse såväl ur teoretisk som praktisk synpunkt. I sistnämnda hänseende vill utskottet särskilt fästa uppmärksamheten på det av professor Wallengren anförda förhållandet, att en vidgad kännedom om de produktionsbiologiska förhållandena och en ökad kunskap om ämnesomsättningen i sötvattnet utgör viktiga förutsättningar icke blott för en rationell fiskodling utan också för möjligheten att på ett effektivt sätt oskadliggöra den förorening av floder och sjöar, som till skada för fisket de industriella företagen allt mera förorsaka.

Utskottets yttrande.

För tillgodoseendet av denna forskning föreslås nu en personlig professur för docenten Naumann. Naumanns vetenskapliga kvalifikationer bestyrkas både av den utav de akademiska myndigheterna verkställda utredningen och av de av talrika in- och utländska vetenskapsmän avgivna vitsorden. Då vidare, såsom av handlingarna i ärendet framgår, Naumann inlagt stora förtjänster om den limnologiska vetenskapens utveckling, har utskottet ansett

sig böra tillstyrka det framlagda förslaget om inrättandet från och med den 1 juli 1929 vid universitetet i Lund av en personlig professur i limnologi för Naumann; och har utskottet sålunda tillika ansett sig böra avstyrka det i motionen II: 340 gjorda yrkandet.

Såsom i statsrådsprotokollet framhållits, är ett vetenskapligt forskningsarbete inom limnologien icke möjligt utan tillgång till ett väl beläget och lämpligt inrett laboratorium, som tillika är försett med nödig apparatur. Ett sådant laboratorium finnes redan i det år 1908 i Aneboda i Småland inrättade limnologiska laboratoriet. Detta laboratorium, till vars uppförande av statsmedel anvisades ett belopp av 4,000 kronor, har från och med budgetåret 1925/1926 av Kungl. Maj:t tilldelats anslag för verksamhetens uppehållande, under de två senaste budgetåren med 6,000 kronor om året. Enligt vad i statsrådsprotokollet meddelats, är det styrelsens för Anebodalaboratoriet avsikt, att, om en personlig professur i limnologi inrättas för docenten Naumann, det s. k. sjölaboratoriet i Aneboda — vilket enligt av Naumann meddelade, i statsrådsprotokollet återgivna upplysningar för närvarande torde få anses vara fullt tillräckligt — skulle med full äganderätt överlämnas till Lunds universitet, ävensom att universitetet skulle övertaga styrelsens funktion. Av ett i statsrådsprotokollet intaget gåvobrev framgår vidare, att under viss förutsättning den del av det från Södra Aneboda avsöndrade och under benämningen »Limnologen» lagfarna område i Aneboda socken, varå det s. k. sjölaboratoriet är uppfört, blivit skänkt till Lunds universitet. Enligt ett handlingarna bifogat intyg är den tomt med tillhörande strandrätt, varå laboratoriet uppförts, icke besvärad med några inteckningar.

I anslutning härtill har departementschefen framhållit, att några egentliga engångskostnader för övertagandet av Anebodalaboratoriet icke äro att förvänta.

Därest förslaget om en personlig professur för Naumann vinner riksdagens bifall, torde det, såsom jämväl i statsrådsprotokollet framhållits, framdeles böra ankomma på Lunds universitet att vidtaga åtgärder för att det i gåvobrevet omförmälda området jämte därå befintliga byggnader varda med full äganderätt överlämnade till universitetet.

För de årliga driftkostnaderna för uppehållande av verksamheten vid ett limnologiskt laboratorium i Lund ävensom ett med detsamma förenat fältlaboratorium i Aneboda har av departementschefen beräknats ett anslag av 7,250 kronor mot för närvarande 6,000 kronor för Anebodalaboratoriet ensamt.

Mot vad sålunda föreslagits har utskottet icke funnit någon anledning till erinran liksom icke heller mot förslaget, att detta anslag — i likhet med vad hittills plägat iakttagas beträffande årsanslag till med personliga professurer förenade institutioner — uppföres å allmänna indragningsstaten.

För möblering av de lokaler, som framdeles kunna komma att disponeras av det limnologiska laboratoriet i Lund, ävensom för inköp av sådan apparatur av mera allmän beskaffenhet, som hittills erhållits till låns från andra institutioner, har Kungl. Maj:t föreslagit ett belopp av 10,000 kronor, varav 4,500 kronor beräknas för möblering och 5,500 kronor för inköp av apparatur. Detta förslag vill utskottet tillstyrka. Såsom i statsrådsprotokollet framhållits, bör detta belopp, som har karaktären av ett engångsanslag, upptagas under åttonde huvudtiteln såsom ett reservationsanslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 31 och med avslag å herr Svenssons i Grönvik motion (II: 340)

I:a) medgiva, att för docenten, filosofie doktorn Einar Christian Leonard Naumann må vid universitetet i Lund från och med den 1 juli 1929 inrättas en personlig professur i limnologi med de åligganden för Naumann, som av Kungl. Maj:t bestämmas,

b) föreskriva, att Naumann skall vara skyldig såväl att i tillämpliga delar underkasta sig de för universitetsprofessorer i allmänhet för åtnjutande av nu gällande avlöningsförmåner stadgade villkoren och bestämmelserna som ock att vid den ålder, då annan universitetsprofessor är skyldig avgå från sin tjänst, mot åtnjutande av pension, beräknad efter samma grunder, som stadgats beträffande övriga universitetsprofessorer, frånträda sin ifrågavarande professur,

c) bestämma, att Naumann skall såsom innehavare av den föreslagna professuren från allmänna indragningsstaten åtnjuta en avlöning av 12,000 kronor, därav 8,000 kronor lön och 4,000 kronor tjänstgöringspenningar, jämte efter fem års tjänstgöring ett ålderstillägg å lönen å 1,000 kronor, ävensom varda i pensionshänseende likställd med ordinarie universitetsprofessor och följaktligen vara underkastad bestämmelserna i 1907 års lag angående civila tjänstinneha- vares rätt till pension;

II) till bestridande av kostnaderna för uppehållande av verksamheten vid ett limnologiskt laboratorium i Lund ävensom ett med detsamma förenat fältlaboratorium i Aneboda m. m. å allmänna indragningsstaten anvisa ett årligt belopp av 7,250 kronor att utgå under den tid, Naumann innehar här ifrågavarande personliga professur;

III) till möblering och utrustning m. m. av ett limnologiskt laboratorium vid universitetet i Lund under åttonde

huvudtiteln under rubrik E. Universiteten, den medicinska undervisningen m. m., Lunds universitet för budgetåret 1929/1930 anvisa ett *extra* reservationsanslag av 10,000 kronor.

Stockholm den 8 april 1929.

På sammansatta stats- och bankoutskottets vägnar:

C. E. SVENSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
från statsutskottet: herrar *Nilsson* i Bonarp, *Bergqvist*, *Olof Olsson*, *Nilsson* i Gränebo, *Bengtsson* i Norup och *Wigforss*; samt
från bankoutskottet: herrar *C. E. Svensson*, *Pettersson* i Olovstorp, *Lindgren*, *Winkler*, *Borggren* och *Ryberg*.
